

Враховуючи все, що описано вище, стає зрозумілим, наскільки важливо створити в освітньому середовищі закладу вищої освіти відповідні умови, щоб всі студенти могли займатися фізичним вихованням тією мірою і з тією інтенсивністю, яку дозволяють індивідуальні особливості їх молодого організму [2, с. 26].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гладуш В.А., Зимівець Н.В., Бондаренко З.П., Ніколенко Н.М. Педагогіка здоров'я як основа розвитку потенціалу особистості : колективна монографія. Дніпро : ЛПРА, 2020. С. 254-261.
2. Шпак А. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі : метод. посіб. Хмельницький, 2023. С. 23-26.
3. Черненко С.О. Теорія і методика фізичного виховання : навчальний посібник. Краматорськ, 2021. С. 117–121.
4. Товт В., Дуло О., Щерба М. Основи теорії та методики фізичного виховання : навч. посіб. Ужгород : ПП «Графіка», 2010. С. 13–19.
5. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. Харків : ОВС, 2007. С. 401–405.
6. Левків В.І. Шляхи оптимізації фізичного виховання в освітніх закладах : навч. посіб. Львів, 2001. С. 41–48.

Інна ХОМЕНКО

(Івано-Франківськ, Україна)

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Мова – незамінний інструмент кожного в щоденній боротьбі за життя, на ринку праці, в самовдосконаленні, успіхові і популяризації нашої культури. Зокрема, вона є важливою складовою педагогічної майстерності викладача вищої школи. Одне з провідних завдань ЗВО – формування мовленнєво компетентного фахівця, який, зважаючи на теоретичний та практичний арсенал знань з культури мовлення, реалізує його у розв'язанні

проблем освіти, розвитку студентів та самовдосконаленні. Проте проблема недостатнього професіоналізму в опануванні літературної української мови й ораторського мистецтва є відкритою досі.

Провідні дослідники (Ф. Бацевич, Л. Мацько, А. Коваль та ін.) прийомів удосконалення комунікації, компетентісного підходу в мовленні та культурі мовлення наголошують на необхідності якісного викладання майбутнім педагогам курсів: «Риторики», «Української мови за професійним спрямуванням», «Стилістики» та інших. До прикладу, у наукових працях В. Семиченко, І. Зимньої, О. Киричука подано різноманітні методи, які вагомо впливають на формування комунікативних умінь у здобувачів вищої освіти.

Мовленнєва компетентність має цінність у викладанні не лише як показник культури, професіоналізму, особистого гарного прикладу, але й як можливість достовірно передавати інформацію, творити історію та мотивувати молоде покоління до змін. Нині, у стані війни, бачимо гостру проблему спотворення та незнання рідної мови. Той, хто бере на себе відповідальність навчати має розуміти, що і від його знань у царині культури мови може залежати майбутнє не лише педагогіки, а й людства.

Володіти мовленнєвою компетентністю означає бути готовою і спроможною особистістю, яка адекватно й доречно використовує мову в конкретних ситуаціях буття, застосовуючи при цьому як мовні, так і позамовні й інтонаційні засоби виразності [2].

Культура мови – це систематизований набір унормованих лінгвістичних засобів, якісформовані завдяки досвіду багатовікового спілкування. Мовна культура достатньо виражає значимість мови та відповідає цілям і умовам комунікації, таким як: емоційність, виразність, образність, різномайття.

На думку, С. Скворцової культура мови педагога характеризується правильністю, різноманітністю, виразністю, правильністю або

відповідністю висловлювань мовця його думкам, мовним багатством та актуальністю [5]. На основі цього можемо виділити кілька порад для поліпшення мовної культури майбутніх викладачів закладів вищої освіти:

✓ Збільшення уваги на самоосвіті щодо вдосконалення знань і практичних умінь відповідно орфоепічним, орфографічним, граматичним та лексичним нормам. Тобто, чисте мовлення характеризується відсутністю «акання» у вимові: *галава, розмова, работа*; росіянізмів: *включити (вмикати), мироприємство (захід, свято), виключення з правил (виняток з правил)*; неправильного написання слів: *нажаль (на жаль), будь-ласка (будь ласка), якнебудь (як-небудь)*; ігнорування правильних закінчень у звертанні: *Добрий день, Олена!* (*Добрий день, Олено!*), *Михайло, виконайте завдання.* (*Михайле, виконайте завдання*); відсутністю ком при звертанні, вставних словах тощо: *На щастя ми беремо участь у змаганнях.* (*На щастя, ми беремо участь у змаганнях*); вживання неправильної форми привітання: *Доброго дня!* (*Добрий день!*, *але Доброго ранку!*), *Доброї доби!* (*Добридень!*) та інше.

✓ Володіння художнім та науковим мовним арсеналом, збільшення словникового запасу (більше шести тисяч слів), використання різних мовних одиниць. Тобто, уміння розмаїто описувати ситуації, предмети, розповіді, при цьому орудувати науковими поняттями та термінами не лише зі свого предмету, а й з інших дотичних до нього ланок. Перевагою буде вживання питомих українських слів, фразеологізмів, неологізмів, історизмів та ін.

✓ Розвиток виразності забезпечує ефективність розуміння мовців для успішної комунікації. Спостереження за мовленням різних соціальних груп, читання і аналіз художньої літератури, відслідковування змін у правописі, самоконтроль у письмовому та усному спілкуванні, аналіз помилок в навколишньому середовищі, вивчення психологічних основ поведінки людини – усе це допоможе покращити виразність спілкування.

✓ Адекватне вираження думок завдяки правильному підбору висловів, синтаксичних конструкцій, жанру тексту, умов та емоційної спрямованості послугують найкращим помічником відповідності думкам викладача.

✓ Актуальність, поданої педагогом інформації, важливо підкріплювати фактами, прикладами, зображеннями, посиланнями на дослідників, аналітичними даними у вигляді діаграм, досвідом провідних закордонних лідерів в певній галузі.

Мова – це великий інтелектуальний та творчий процес, який демонструє рівень освіченості людини. У викладацькій діяльності архіважливо володіти мовними навичками, оскільки уміння достатньо добре орудувати виражальними засобами на всіх рівнях мовної системи є показником високої мовної культури оратора. Тож, важливою складовою подачі інформації викладачем реципієнтам чи ведення розмови (дискусії, обговорення, опитування та ін.) є не лише знання певних норм, а й творчий потенціал педагога, самоконтроль, самоосвіта та бажання подавати матеріал чітко й правильно.

Отже, підсумовуючи, можна зробити висновки, що культура мовлення викладача є не лише показником добре сформованої мовленнєвої компетентності, але й демонструє професіоналізм у педагогічній справі. Звернімося до майстра слова О.Гончара «Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання віків, мова – це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнєва діяльність народу». Дійсно, мисленнєва діяльність поколінь залежить від мови, тому дуже важливо навчати правильно, бо без мовної культури нікого не можна назвати асом педагогічної справи.

Знання рідної мови на професійному рівні, майстерність у володінні нею, відчуття мовного виразу, освоєння усіх аспектів компетентностей, постійне самовдосконалення та розвиток, ініціативність, творчий підхід, цілеспрямованість – це риси справжнього викладача, який не лише володіє

інформацією, але й несе мовну культуру в маси і слугує прикладом для наслідування. Подальший розвиток та дослідження проблеми мовної компетентності у вищій школі можуть допомогти у вирішенні освітніх та державних питань мовної культури. Зокрема, в поліпшенні якості викладу матеріалу у вищих школах та запобіганню асиміляції державної мови до ворожої.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 344 с.
2. Богуш А. М., Трифонова О. С., Кисельова О. І. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : монографія. Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
3. Мацько Л. І. Аспекти мовної особистості у перспективі педагогічного дискурсу. *Дивослово*. 2006. С. 2–4.
4. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2003. 311 с.
5. Скворцова С. О. Професійна компетентність вчителя : зміст поняття. *Наука і освіта*. 2009. С. 93–96.

*Анастасія ЧУБІНСЬКА,
Ірина КУРИЛЯК
(Львів, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО СПІВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Безперервна освіта під час війни є надзвичайно важливою, оскільки вона дає змогу учасникам освітнього процесу підтримувати свої навички та знання, а також забезпечує відчуття впевненості в хаотичному і непередбачуваному середовищі. Навчання академічного співу не є винятком, оскільки воно відіграє важливу роль у збереженні та популяризації культурної спадщини. Проте організація такого навчання